

Nyári orgonaestek
a Szent István bazilikában

1993 nyarán hétfőnként orgonaesteket tartottak a Szent István bazilikában. Az előadók: *Koloss István*, trombitán km. *Wolfgang Gräber* (Bach, Boëllmann, Loeillet, Arutunjan, Liszt, Neruda), *Virágh András* (Franck), *Murányi Zsuzsa* (Bach, Widor, Koloss), *Áchim Erzsébet* (Antalfy-Zsíross, Dubois, Karg-Elert, Liszt, Pikéthy, Koloss), *Emanuel Amtmann*, Graz (Bach, Panyavsky, Mesiaen, Reger), *Virágh Endre* (Vivaldi, Bach, Koloss, Franck), *Hock Bertalan* (Bach, Widor, Duruflé). (X)

**Buxtehude-Bach orgonaverseny
Szekszárd, 1993**

Sajátos kezdeményezés színhelye volt az elmúlt év októberében a szekszárdi evangélikus templom. Gyülekezeti szervezésben orgonaversenyt hívtak életre. Kicsiny, családias, inkább fesztiváljellegű versenynek indult a kísérlet, s csak menet közben terjedelmesedett nemzetközi erőpróbává.

Az 1992 őszére megújult, s az Aquincum orgonaüzem által eredeti formában restaurált 17 regiszteres, mechanikus, csúszkaládás barokk hangszer újraavatása óta vonzotta a hallgatókat és a művészeket. Szívesen jöttek jó nevű magyar, holland, német orgonisták.

A *Herbert Wulf* által vezetett négytagú zsűri (*Ruppert István*, *Karasszon Dezső*, *Zászkaliczky Tamás*) célja nem a hagyományos versenybírók szerepének eljátszása volt, hanem a műhelymunka kialakítása – az egészséges verseny szellemében.

Az ötlet- és házigazda lelkész pedig arra törekedett, hogy megmutassa: lehet keresztény szellemben, testvéri közösségben muzikusoknak, s ezen belül orgonaművészeknek együtt dolgozni, féltékenység, irigység, marakodás nélkül. S valóban így élt együtt a négy országból jelentkező 14 fiatal s a jelenlevő tanárok és zsűritagok a szekszárdi napok alatt.

A versengés, a szakmai viták és megbeszélések, a tapasztalatcserék, az „ötletbörzék” szinte több hét programját sűrítették az együtt eltöltött rövid időbe.

Bach közismert darbjai is sok tanulniva-

lót hoztak; egymás ismeretéből, ízléséből gazdagodtak a jelenlevők. Igazán különleges élmény azonban Dietrich Buxtehude világának felfedezése volt. A lübecki mester – nem véletlen zarándokolt el hozzá Bach – orgonás életműve zenetörténetileg, egyházzeneileg is kiemelkedő. Ha mélyebbre akarunk jutni a barokk istentiszteleti zene lényegébe, akkor nem mellőzhetjük őt úgy, mint eddig. Talán ennek felismerésében is segített e verseny.

Varga Petra első, *Kovács Hedvig* második, *Jaroslav Wroblewsky* harmadik helyezése nem csökkentette a „nem dobogósok” művészetének értékét.

Reményesség szerint e verseny csak kezdete volt egy olyan sorozatnak, ahol megismerhetik s megszerethetik egymást a jövő orgonistái, s ebben a formában is gazdagíthatják a város és az egész ország zenei-egyházzenei életét.

Hafenschner Károly esperes

**Téli egyházzenei események
Debrecenben**

1993. december 12-én bensőséges ünnepség színhelye volt a debreceni Szent Anna-székesegyház. A 10 órai szentmise keretében áldotta meg *Bosák Nándor* megyéspüspök a székesegyház új orgonáját. A hangszer tehát először a liturgia szolgálatában, *Kodály Zoltán* Missa Brevisében szólalt meg (közreműködött a *Debreceni Kodály Kórus*, vezényelt *Kamp Salamon*).

Az orgona minősége, nagysága természetesen kínálja a hangversenyszerű használatot is: az első hangversenyt *Trajtler Gábor* és *Hollai Keresztély*, a tervezők adták december 17-én. Az elsőpéntekenkénti orgonahangversenysorozat első állomása *Gergely Ferenc* estje volt január 7-én.

*

Igen jelentős egyházzenei esemény tanúi lehettünk 1994. január 16-án a debreceni Bolyai utcai református templomban, akik meghallgattuk *Karasszon Dezső* és a *Schola Calviniana* előadását, hangversenyét; a nemrégiben alakult együttes most először lépett az érdeklődők nagyobb nyilvánossága elé.

Először az 1636-ban megjelent *Óreg Graduálból* (lásd *Ferenczi Ilona tanulmányát*

lapunk 1. számának 21-30. oldalán, A Szerk.) énekeltek egy válogatást Karasszon Dezső bevezetőjével, majd Kálmáncsehi Sánta Márton, Debrecen első püspöke Regveli Dicséreteiből (1561) a vasárnapra szólót adták elő teljes terjedelmében. Azaz: egy vasárnapi primát hallhattunk magyar nyelven, gregorián dallamokkal, úgy, ahogy azt a XVI. század közepén énekeltek.

Karasszon Dezső abban látja e vállalkozás legnagyobb jelentőségét, hogy páratlan öku-
menikus lehetőséget teremt: a protestáns gyülekezetek e dallamokkal a saját XVI. századi múltjukhoz és az egyetemes gregorián repertoárhoz csatlakozhatnak, míg a római katolikusok a magyar nyelvű énekléshez kaphatnak belőle értékes történelmi mintákat.

Hollai Keresztély

Új orgonák

Az elmúlt évben is több új orgona bemutatójáról értesültünk.

1993. augusztus 28-án került sor a *tihanyi apátság* hangszerének megáldására. A nyári orgonahangversenyeiről is híres templom pompás barokk orgonaszekrényében évtizedek óta a helyhez méltatlan – hírhedt – szerkezet üzemelt. Az épület belső felújítása kapcsán a bencés rend pályázatot írt ki új, mechanikus orgona építésére. A megbízást, az *Aquincum* orgonaüzem nyerte el. A hangkép és a menzúrák történeti okból (az eredeti hangszert feltételezhetően a Silbermann-család salzburgi ágának egyik tagja építette) a großhartmannsdorfi Silbermann-orgona figyelembevételével készültek, ezeket *Áment Lukács* és *Trajtler Gábor* orgonaművészek dolgozták ki. A kétmanuálos, 24 regiszteres, csúszkaladás hangszer kettős – mechanikus és elektromos – regisztertraktúrával készült, az utóbbi teszi lehetővé a 64 soros elektronikus setzerkombináció használatát. Az orgonaházat a BOLUSZ Alkotóközösség restaurálta. Ennek során a barokk szekrényről eltávolították a később ráépített toldalékokat, így az visszanyerte eredeti arányait és szépségét. Az új hangszer építésének költségeit a Postabank Rt., a szekrény restaurálásáét az Országos Műemlékvédelmi Hivatal vállalta magára.

Az orgona hangképe:

I. Hauptwerk

Prinzipal 8'	Quinta 2 2/3'
Rohrflöte 8'	Oktava 4'
Viola da gamba 8'	Mixtur 4fach
Oktava 4'	Cornet 5fach
Spitzflöte 4'	Trompette 8'
	I+II

II. Oberwerk
Coppel major 8'
Prinzipal 4'
Coppel minor 4'
Nasat 2 2/3'
Oktava 2'
Tertia 1 3/5'
Quinta 1 1/3'
Zimbel 3fach
Chalumeau 8'
Tremulant

Pedal
Subbass 16'
Prinzipalbass 8'
Gedacktbass 8'
Oktavbass 4'
Posaunenbass 16'
P+I
P+II

A *Váradi és Fia* budapesti orgonaüzem építette teljesen újjá a *pesti karmelita templom* orgonáját. Az eredetileg Ország Antal nagyváradi műhelyében készült századfordulós hangszert az Angster cég alakította át. A most ismét kibővített és megújított orgona szakmai bemutatójára december 4-én került sor. Három manuálra és pedálra osztott elektropneumatikus kúpládáin 51 regiszter szólal meg; a hangképnek csak a kisebbik fele vezethető vissza az előzményre. A munka során szakértőként *Kárpáti József*, majd *Kaszárné József* OCDS orgonaművészek működtek közre, a 128 soros ATICOMP rendszerű elektronikus setzerkombináció *Pásztor Attila* és *Szöke Attila* villamosmérnökök munkája.

A hangszer diszpozíciója:

I. Grand orgue

Bourdon 16'	Grand Cornet 3-5 rgs. 8'
Montre 8'	Fourniture 4-6 rgs. 1 1/3'
Flüte double 8'	Trompette 8'
Salicional 8'	Trompette en chamade 8'
Montre 4'	I/II
Flüte 4'	I/III
Quinte 2 2/3'	I/ISup.
Doublette 2'	